

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης ως Εκπαιδευτικά Εργαλεία: Χρήση και Ζητήματα Ιδιωτικότητας

Θ. Παπαϊωάννου¹, Α. Τσώγου²

¹Τμήμα Πληροφορικής Ιονίου Πανεπιστημίου
thanospapa@sch.gr

²Τμήμα Πληροφορικής Ιονίου Πανεπιστημίου
atsohou@ionio.gr

Περίληψη

Η εμφάνιση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης άλλαξε ριζικά το τοπίο της ανθρώπινης επικοινωνίας. Τα μέσα αυτά αναγνωρίστηκαν ταχύτατα ως εν δυνάμει εκπαιδευτικά εργαλεία και αξιοποιούνται ανάλογα στον εκπαιδευτικό χώρο. Η παρούσα βιβλιογραφική επισκόπηση στοχεύει να διερευνήσει τις πτυχές της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση και τα ζητήματα ιδιωτικότητας που ανακύπτουν μέσα από τη χρήση αυτή. Τα κύρια συμπεράσματα που προκύπτουν περιλαμβάνουν τα κύρια επιχειρήματα υπέρ και κατά της χρήσης των κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση, με έμφαση στα ζητήματα ιδιωτικότητας των χρηστών που ανακύπτουν. Στο πλαίσιο της εργασίας παρουσιάζονται εξειδικευμένα ζητήματα χρήσης και ιδιωτικότητας για δύο τεχνολογικές πλατφόρμες: το Facebook και το EdModo.

Λέξεις κλειδιά: Μέσα κοινωνικής δικτύωσης, Facebook, EdModo, εκπαίδευση, ιδιωτικότητα

1. Εισαγωγή

Μελετώντας το διαδίκτυο, ως εργαλείο που βοήθησε την καθημερινότητα των ανθρώπων προσφέροντας εύκολη και γρήγορη πρόσβαση σε πληροφορίες κάθε είδους, συναντάμε ένα σημείο τομής στην εξέλιξή του: την εμφάνιση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ). Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας τα ΜΚΔ αποτελούν εναλλακτικά μέσα επικοινωνίας και συνεργασίας (Jarvenpaa et al., 2007) και έχουν αλλάξει δραματικά τον τρόπο αλληλεπίδρασης μεταξύ των ανθρώπων, τόσο στον πραγματικό, όσο και στον διαδικτυακό κόσμο (Chaturvedi, Dolk & Drnevich, 2011). Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι τα ΜΚΔ μείωσαν ξαφνικά το «κόστος» της συνεργασίας, του διαμοιρασμού και της παραγωγής και, ως εκ τούτου, παρέχουν νέες, επαναστατικές μορφές αλληλεπίδρασης και επίλυσης προβλημάτων (Shirky, 2010).

Η έρευνα ως προς τις επιπτώσεις της χρήσης των ΜΚΔ βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη, καθώς αρκετές από τις διαδικτυακές αυτές εφαρμογές είναι ακόμα σχετικά νέες. Οι ρυθμοί εξέλιξης της διαδικτυακής τεχνολογίας είναι ασύγκριτα ταχύτεροι από αυτούς με τους οποίους μπορεί να προχωρήσει η ακαδημαϊκή έρευνα (Osborne, 2011). Η

έκρηξη του φαινομένου της κοινωνικής δικτύωσης έθεσε τη διαπροσωπική επικοινωνία σε νέες βάσεις και, ως εκ τούτου, διαφάνηκαν από νωρίς οι προοπτικές εκμετάλλευσης της σε πολλά πεδία της ανθρώπινης δράσης, όπως και η εκπαίδευση. Τα ΜΚΔ και η ανάγκη για διαρκή σύνδεση στο διαδίκτυο, έφεραν στο προσκήνιο προβλήματα που σχετίζονται με την ασφάλεια πληροφοριών και την ιδιωτικότητα των χρηστών. Τα προβλήματα αυτά απασχολούν ιδιαίτερα την εκπαιδευτική κοινότητα και αποτελούν αντικείμενο μελέτης διότι αφενός τα ΜΚΔ αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ), η ενσωμάτωση των οποίων είναι διαχρονικό ζητούμενο της εκπαίδευσης, όμως αφετέρου στην εκπαιδευτική διαδικασία εμπλέκονται ανήλικοι μαθητές, η προστασία και η ευαισθητοποίηση των οποίων επιτάσσονται ως αναγκαίες.

Στην παρούσα βιβλιογραφική επισκόπηση μελετάται η χρησιμότητα των ΜΚΔ στην εκπαίδευση και ο τρόπος με τον οποίο αυτά ενσωματώνονται στην εκπαιδευτική πραγματικότητα εξετάζοντας τη χρήση αλλά και τα ζητήματα ιδιωτικότητας δύο ΜΚΔ που αξιοποιούνται στην εκπαίδευση αλλά έχουν διαφορετικό προσανατολισμό.

Στο Κεφάλαιο 2 εξετάζονται οι πτυχές της αξιοποίησης της κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαιδευτική διαδικασία και ακολούθως στο Κεφάλαιο 3 παρουσιάζεται μια εκπαιδευτική πλατφόρμα που ενσωματώνει λειτουργίες ενός ΜΚΔ: το EdModo. Στο Κεφάλαιο 4 γίνεται εκτενής αναφορά στα ζητήματα ιδιωτικότητας που η κοινωνική δικτύωση στην εκπαίδευση φέρνει στο προσκήνιο και στη συνέχεια επιχειρείται μια σύγκριση της προσέγγισης χρήσης και των πολιτικών προστασίας προσωπικών δεδομένων δύο ΜΚΔ: του Facebook και του EdModo.

2. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση

Παρόλο που υπό τον όρο «Κοινωνική Δικτύωση» βρίσκονται δεκάδες εφαρμογές του Web 2.0, εντούτοις κατέληξε να παραπέμπει σε δύο κυρίως ιστοσελίδες δυναμικού περιεχομένου: το Facebook και το Twitter. Άλλα γνωστά ΜΚΔ είναι το YouTube, το LinkedIn, το Pinterest, το Instagram, το Vine, το Tumblr, το Flickr και άλλα.

Οι ανάγκες της εκπαίδευσης οδήγησαν στη δημιουργία εξειδικευμένων ΜΚΔ όπως το EdModo, το ClassDojo, το Blackboard, το eLearning Suite και το WebCT. Οι πλατφόρμες αυτές εξυπηρετούν συγκεκριμένους σκοπούς στη διδακτική διαδικασία και δεν προορίζονται για διαπροσωπική επικοινωνία. Προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία των προσωπικών δεδομένων των ανήλικων μαθητών, να αποφευχθεί το ενδεχόμενο έκθεσής τους σε ακατάλληλο περιεχόμενο και να προστατευθεί η ιδιωτικότητα της επικοινωνίας, είναι περιβάλλοντα μη προσβάσιμα σε οποιονδήποτε δεν ανήκει στην εκπαιδευτική κοινότητα (Davis et al., 2012). Εντούτοις, τα τελευταία χρόνια αυτά τα διαδικτυακά ψηφιακά εργαλεία υιοθετούν ολοένα και περισσότερα χαρακτηριστικά των δημοφιλών ΜΚΔ, έτσι ώστε να φαίνονται οικεία στο χρήστη.

2.1 Η κοινωνική δικτύωση στην καθημερινότητα μαθητών και φοιτητών

Πριν διερευνήσουμε τη χρήση των ΜΚΔ στην εκπαίδευση, είναι χρήσιμο να κατανοήσουμε πρώτα τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές τα χρησιμοποιούν καθημερινά. Η πλειοψηφία των σχετικών ερευνών παγκοσμίως αφορά στο Facebook, καθώς πρόκειται για το πιο διαδεδομένο ΜΚΔ παγκοσμίως. Το Μάρτιο του τρέχοντος έτους το Facebook είχε 1,65 δισεκατομμύρια εγγεγραμμένους χρήστες, εκ των οποίων το ένα δισεκατομμύριο συνδέεται καθημερινά από κινητή συσκευή (Facebook, 2016). Αξίζει να σημειωθεί ότι πάνω από το 90% των φοιτητών έχουν ενεργό λογαριασμό στο Facebook, τον οποίο και χρησιμοποιούν καθημερινά (Harvard, 2011).

Η έρευνα καταλήγει σε εννιά κίνητρα χρήσης του Facebook από τους φοιτητές: η διατήρηση φιλικών σχέσεων, η αναζήτηση νέων γνωριμιών, η «μόδα» του Facebook, η επιδίωξη της προσωπικής «επιτυχίας» (στους κόλπους των μαθητών αποτιμάται ανάλογα με τον αριθμό των διαδικτυακών «φίλων»), η ψυχαγωγία και απασχόληση του ελεύθερου χρόνου, η προσωπική έκφραση (ανανέωση προσωπικής κατάστασης κ.τ.λ.), εκπαιδευτικοί σκοποί, η οργάνωση και διαχείριση πληροφοριών (φωτογραφίες, διευθύνσεις, γενέθλια κ.τ.λ.), ο φοιτητικός ακτιβισμός (Hew, 2011).

2.2 Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαιδευτική διαδικασία

Η ραγδαία εξάπλωση των ΜΚΔ άλλαξε τον τρόπο επικοινωνίας και των οργανισμών. Το γεγονός αυτό οδήγησε τους φορείς της εκπαίδευσης, ειδικά στις ανώτερες βαθμίδες, να υιοθετήσουν τη χρήση αυτών των δικτύων για πολλαπλούς σκοπούς: κοινοποίηση ανακοινώσεων, ανάρτηση υλικού μαθημάτων, διαφήμιση και αναζήτηση διδακτικού και διοικητικού προσωπικού (Davis et al., 2012). Επιπλέον, όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας χρησιμοποιούν τα κοινωνικά δίκτυα για να προωθήσουν την έρευνα, να γνωστοποιήσουν στο κοινό επερχόμενες εκδηλώσεις και να επικοινωνήσουν με τους σπουδαστές. Η διαχείριση της χρήσης αυτής έχει καίρια σημασία στις μέρες μας, καθώς η παρουσία ενός εκπαιδευτικού φορέα στα κοινωνικά δίκτυα μπορεί να έχει επιπτώσεις στην φήμη του, είτε θετικές, είτε αρνητικές (Walczak et al., 2014). Προκειμένου να διαφυλάξουν τη φήμη τους, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα εφαρμόζουν πολιτικές προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Τα ΜΚΔ αντιμετωπίζονται από την εκπαιδευτική κοινότητα παγκοσμίως ως ένα εν δυνάμει εκπαιδευτικό εργαλείο. Ένας αδιαμφισβήτητος λόγος είναι το μεγάλο ποσοστό των νέων ανθρώπων που βρίσκονται αδιάλειπτα σε σύνδεση, επικοινωνώντας και συμμετέχοντας σε ομάδες (Davis et al., 2012). Οι ίδιοι οι φοιτητές υποστηρίζουν ότι είναι πολύ περισσότερο εξοικειωμένοι με το Facebook από οποιοδήποτε άλλο μέσο επικοινωνίας (Stutzman, 2008). Οι φοιτητές πιστεύουν ότι οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να επωφεληθούν από τη δημοφιλία του Facebook και να υιοθετήσουν τη χρήση του για να αλληλεπιδράσουν με την υπόλοιπη εκπαιδευτική κοινότητα (Bosch, 2009). Οι τελευταίες έρευνες επιβεβαιώνουν ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών εντάσσει τα κοινωνικά δίκτυα στη διδασκαλία (Moran, Seaman & Tinti-Kane, 2011).

Έχει διαπιστωθεί ερευνητικά ότι οι φοιτητές χρησιμοποιούν το Facebook στις σπουδές τους για να ενημερωθούν από συμφοιτητές και φίλους τους σχετικά με εργασίες (Kosik, 2007). Δήλωσαν ότι το προτιμούν από κάποιο άλλο, επειδή η υπηρεσία μηνυμάτων του καθιστά την επικοινωνία αμεσότερη και ταχύτερη. Σε άλλη έρευνα, διαπιστώθηκε ότι οι φοιτητές ελέγχουν τις ενημερώσεις τους στο Facebook όσο συχνά ελέγχουν και το ηλεκτρονικό τους ταχυδρομείο (Bosch, 2009). Δήλωσαν ότι τους διευκολύνει η ενημέρωση για όλα τα ακαδημαϊκά ζητήματα μέσω του Facebook, καθώς είναι συνδεδεμένοι σε αυτό όλη την ημέρα. Ανέφεραν, επίσης, ότι οι διαδικτυακοί φίλοι τους βοηθούσαν να εντοπίσουν υλικό για τα μαθήματα και αντάλλαζαν πληροφορίες για οργανωτικά ζητήματα των μαθημάτων τους (ώρες μαθημάτων, εργασίες, προθεσμίες). Οι διδάσκοντες αναγνώρισαν νωρίς ότι το Facebook καθιστά πολύ άμεση την επικοινωνία με τους σπουδαστές. Οι ίδιοι δήλωσαν στην έρευνα ότι: α) είναι εξαιρετικά ευκολότερο να επικοινωνήσουν με κάποιο σπουδαστή που βλέπουν συνέχεια στο Facebook, παρά να τον αναζητήσουν στην αίθουσα, όταν πρόκειται για κάποιο σοβαρό θέμα και β) η σχετική ανωνυμία που προσφέρει το δίκτυο επιτρέπει στους φοιτητές να διατυπώσουν ερωτήσεις και να μιλήσουν για προβλήματα ευκολότερα απ' ό,τι κατά πρόσωπο ή ενώπιον ενός αμφιθεάτρου με 300 φοιτητές.

2.3 Η χρησιμότητα αξιοποίησης των κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση

Σημαντικό ποσοστό των εκπαιδευτικών υποστηρίζει ότι η χρήση των ΜΚΔ μπορεί να λειτουργήσει ευεργετικά στην εξέλιξη της εκπαίδευσης και να οδηγήσει σε μια νέα μορφή διδασκαλίας και μάθησης, καθοδηγούμενη από τους μαθητευόμενους (Bosch, 2009; Dabbagh & Kitsantas, 2011). Τα ΜΚΔ συγκεντρώνουν πλεονεκτήματα που τα καθιστούν ελκυστικά στους εκπαιδευτικούς: αμεσότητα επικοινωνίας, γνωστό και διαδεδομένο περιβάλλον χρήσης, πληθώρα μορφών αλληλεπίδρασης των χρηστών. Επίσης, έχει διερευνηθεί επιστημονικά η θετική επίδραση που μπορεί να έχει η χρήση των ΜΚΔ στην επίδοση των φοιτητών. Έρευνα έδειξε ότι οι πιο ενεργοί χρήστες του Facebook έχουν καλύτερες επιδόσεις στην ορθογραφία, πλουσιότερο λεξιλόγιο και γλωσσικές ικανότητες και ισχυρότερη μνήμη (Alloway et al., 2013).

Ο αντίλογος των θέσεων υπέρ της χρήσης των ΜΚΔ, έχει επίσης διατυπώσει αρκετά επιχειρήματα. Σε έρευνα οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι τα ΜΚΔ απαιτούν περισσότερο χρόνο από τη ζωή του χρήστη από όση τελικά αξίζουν (Moran, Seaman & Tinti-Kane, 2011). Άλλοι ερευνητές, μελετώντας περιπτώσεις, συμπέραναν ότι το Facebook μπορεί να είναι η αιτία που αποσπάται η προσοχή των μαθητών/φοιτητών από το μάθημα και μειώνεται η κριτική τους ικανότητα (Hew, 2011; Dahlstrom, 2014). Ακόμα, υποστηρίζεται από κάποιους ότι η επένδυση στις διαδικτυακές τεχνολογίες στην εκπαίδευση κοστίζει σε ανθρώπινο δυναμικό: λιγότερες προσλήψεις καταρτισμένων καθηγητών. Έρευνες έδειξαν ότι οι φοιτητές θεωρούν τα ΜΚΔ κατάλληλα για επικοινωνία και διασκέδαση με τους φίλους και όχι για να εξυπηρετούν τις ακαδημαϊκές τους υποχρεώσεις, που προτιμούν να τις διαχωρίζουν από την προσωπική τους ζωή (Bureja, 2006; EDUCAUSE, 2012). Ένας βασικός ανα-

σταλτικός παράγοντας στη χρήση της κοινωνικής δικτύωσης στην εκπαίδευση είναι η έκθεση των ανήλικων μαθητών σε εν δυνάμει ψηφιακούς κινδύνους: εκφοβισμός μέσω διαδικτύου, ομάδες και σελίδες που καλλιεργούν το μίσος, ακατάλληλοι γλωσσικοί κώδικες, σεξουαλικό περιεχόμενο. Για τους λόγους αυτούς υπάρχουν εκπαιδευτικοί που υποστηρίζουν ότι πρέπει οι ενήλικες να βρίσκονται «εκεί» προκειμένου να προστατεύσουν τους μαθητές. Κάποιοι άλλοι θεωρούν ότι τέτοιες κινήσεις δεν αποτελούν παιδαγωγικές πράξεις και παραβιάζουν την ιδιωτικότητα των μαθητών. Οι επιφυλάξεις που διατυπώνουν οι χρήστες των δικτύων σε σχέση με την ιδιωτικότητά τους διατυπώνονται πολύ συχνά και ποικιλοτρόπως στα ευρήματα ερευνών. Οι απόψεις αυτές εντάσσονται στο πλαίσιο της παρούσας βιβλιογραφικής επισκόπησης και θα συζητηθούν διεξοδικότερα στο Κεφάλαιο 4.

3. EdModo: ένα μέσο κοινωνικής δικτύωσης για την εκπαίδευση

Το EdModo είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της τάσης για εξειδίκευση σε ΜΚΔ ειδικού σκοπού, όπως η εκπαίδευση. Προσφέρει ένα ασφαλές περιβάλλον, τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς, ακόμα και για χρήση μέσω κινητών συσκευών. Σύμφωνα με τον Αμερικανικό Οργανισμό Σχολικών Βιβλιοθηκονόμων (AASL, 2011) το EdModo είναι μια από τις 25 κορυφαίες ιστοσελίδες που ενθαρρύνει την καινοτομία, τη δημιουργικότητα, την ενεργό συμμετοχή και τη συνεργασία. Πρόκειται για διαδικτυακή πλατφόρμα που δανείζεται αρκετά στοιχεία από τα δημοφιλή ΜΚΔ, προσαρμοσμένα στις ανάγκες του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να δημιουργήσει ένα προσωπικό προφίλ και μέσω αυτού να συνδεθεί με άλλους συναδέλφους παγκοσμίως και να δημιουργήσει ομάδες ειδικών ενδιαφερόντων και έρευνας. Μπορεί να δημιουργήσει εικονικά σχολικά τμήματα, στα οποία οι μαθητές συνδέονται και συμμετέχουν αφού λάβουν από τον αρμόδιο εκπαιδευτικό σχετικό ειδικό κωδικό πρόσβασης. Επίσης, το EdModo εμπλέκει και τους γονείς στη διαδικασία, οι οποίοι μπορούν να επικοινωνήσουν με τον αρμόδιο εκπαιδευτικό, να παρακολουθήσουν ανά πάσα στιγμή τη δραστηριότητα του παιδιού τους στο δίκτυο της τάξης και να ενημερωθούν για την επίδοσή του. Οι μαθητές, αφού συνδεθούν, δημιουργούν ένα προφίλ χρήστη, το οποίο μπορούν να ενημερώσουν με φωτογραφία και λίγα προσωπικά στοιχεία. Τα ζητήματα ιδιωτικότητας που ανακύπτουν από τις λειτουργίες αυτές, θα συζητηθούν στο υποκεφάλαιο 4.2.

Σε αντίθεση με τα γνωστά ΜΚΔ, το EdModo δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να δημιουργεί μέσα στην πλατφόρμα ψηφιακά φύλλα εργασίας, quiz, ερωτηματολόγια και σφυγμομετρήσεις και να τα κοινοποιεί στους μαθητές θέτοντας, αν επιθυμεί, χρονικά όρια και προθεσμίες. Με αυτό τον τρόπο κερδίζει χρόνο από τη διόρθωση των εργασιών με κλειστές ερωτήσεις, έτσι ώστε ο μαθητής να βλέπει σε πραγματικό χρόνο την επίδοσή του και διορθώνει online σχολιάζοντας τις εργασίες με ανοιχτές ερωτήσεις. Επίσης, επικοινωνεί προσωπικά με τους μαθητές και τους αποδίδει ψηφιακούς επαίνους ή βραβεία, με τη μορφή εικονικών αυτοκόλλητων (stickers), ανάλογα με την επίδοσή τους. Μπορεί ακόμα να αποθηκεύει μέσα στην πλατφόρμα το αρχείο

όλων των εργασιών, δημιουργώντας μια ψηφιακή βιβλιοθήκη στην οποία μπορεί να ανατρέξει ανά πάσα στιγμή. Τέλος, μπορεί να δημιουργεί και να επεξεργάζεται τα αρχεία ενός προσωπικού λογαριασμού από οποιαδήποτε θέση μέσω της ενσωμάτωσης του Google Drive, του Google Docs και του Microsoft Office Online. Οι μαθητές μπορούν να αναρτούν περιεχόμενο στην κεντρική σελίδα της τάξης τους, να ανταλλάσσουν απόψεις και να συνεργάζονται στη αναζήτηση πληροφοριών ή τη διαπραγμάτευση ενός θέματος. Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι δεν μπορούν οι μαθητές να ανταλλάξουν προσωπικά μηνύματα μεταξύ τους, παρά μόνο με τον εκπαιδευτικό, ο οποίος μπορεί να ελέγξει κάθε τους ανάρτηση ή δραστηριότητα και να την αναιρέσει ή να τη διαγράψει. Αυτές οι λεπτομέρειες καθιστούν σαφή τη διαφορά ενός τέτοιου περιβάλλοντος από τα συνηθισμένα ΜΚΔ.

Έρευνες για την επίδραση της χρήσης του EdModo στην εκπαίδευση έχουν δείξει ότι α) οι μαθητές κινητοποιούνται θετικά απέναντι σε γνωστικά αντικείμενα και εμπλέκονται περισσότερο στη διαδικασία μάθησης όταν το χρησιμοποιούν (Pogoriti & Pange, 2014; Sanders, 2013), β) οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές θεωρούν ότι είναι πολύ χρήσιμο αλλά και εύκολο στη χρήση (Thongmak, 2013; Kongchan, 2013), γ) ακόμα και οι μη εξοικειωμένοι με τις ΤΠΕ εκπαιδευτικοί κινητοποιήθηκαν για να το μάθουν και να το αξιοποιήσουν, είτε για διδασκαλία, είτε για συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς (Kongchan, 2013), δ) προάγει τον εποικοδομητικό διάλογο ανάμεσα στους μαθητές/σπουδαστές πάνω σε λογοτεχνικά και γλωσσικά θέματα, λόγω της σύγχρονης και ασύγχρονης μορφής επικοινωνίας αλλά και του φιλικού περιβάλλοντος χρήσης που παραπέμπει στο Facebook (Holland & Muilenburg, 2011) και ε) όσο αυξάνεται η επικοινωνία των συμμετεχόντων, αυξάνεται σταδιακά και το επίπεδο δυσκολίας και η πολυπλοκότητα των εργασιών ή των θεμάτων που συζητούνται (Nevas, 2010; Holland & Muilenburg, 2011).

4. Κοινωνική δικτύωση στην εκπαίδευση και ιδιωτικότητα

Στις περισσότερες έρευνες που μελετήθηκαν για την παρούσα επισκόπηση (Arteaga, Coritijo & Javed, 2014; Asterhan & Rosenberg 2015; Bosch, 2009; Dennen, 2013; Hew, 2011; Lewis, 2010; Lewis, Kaufman & Christakis, 2008; Lewis et al., 2008) τα ζητήματα της ιδιωτικότητας έχουν διατυπωθεί κυρίως από μαθητές και φοιτητές. Είναι ενδεικτική η αντίφαση που δημιουργείται αν εξετάσουμε τις απαντήσεις των φοιτητών στις έρευνες: από τη μια πλευρά βρίσκονται οι απόψεις αυτών που προτιμούν τα ΜΚΔ για λόγους ευκολίας και από την άλλη διατυπώνεται μια έντονη επιφύλαξη που σχετίζεται με την παραβίαση της ιδιωτικότητας, όταν έρχονται αντιμέτωποι με το ενδεχόμενο να επικοινωνήσουν διαδικτυακά με καθηγητές.

4.1 Η συμπεριφορά των χρηστών στο διαδικτυακό περιβάλλον

Η συμπεριφορά των χρηστών στα ΜΚΔ διαφέρει από αυτήν στην πραγματική ζωή. Συχνά, αυτό που είναι αληθινό στη δια ζώσης διαπροσωπική επικοινωνία, δεν είναι

στην αντίστοιχη διαδικτυακή. Ειδικότερα, οι μαθητές και οι φοιτητές στο διαδικτυακό περιβάλλον έχουν τη δυνατότητα να αφιερώσουν πολύ περισσότερο χρόνο για να επικοινωνήσουν με τους άλλους, είτε συμμαθητές, είτε καθηγητές. Το γεγονός αυτό μπορεί να οδηγήσει σε σχέσεις διαφορετικές από αυτές που δημιουργούνται εξ ολοκλήρου δια ζώσης. Επίσης, στο διαδικτυακό περιβάλλον συχνά είναι δύσκολο να ερμηνεύσει κάποιος τα μηνύματα. Για παράδειγμα, η αίσθηση του χιούμορ σε ένα μήνυμα δεν είναι απολύτως ξεκάθαρη όταν οι συνομιλούντες δεν έχουν οπτική επαφή. Ακόμα, οι νέοι τείνουν να αποκαλύπτουν περισσότερα προσωπικά τους στοιχεία στο διαδίκτυο παρά στην πραγματική ζωή (Child & Petronio, 2011). Τέλος, οι φοιτητές αντιλαμβάνονται τη χρήση του Facebook από ένα καθηγητή ως μία απόπειρα να τους προσεγγίσει θετικά και, ως εκ τούτου, τον θεωρούν πιο αξιόπιστο συνομιλητή και συνεργάτη (Mazer, Murphy & Simonds, 2007)

Οι άνθρωποι αποκαλύπτουν προσωπικές τους πληροφορίες, με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, όπως το φύλο, η ηλικία, τα κίνητρα και το μορφωτικό επίπεδο (Petronio, 2002). Τα κριτήρια αυτά μπορεί να διαμορφώσουν τη διαδικτυακή συμπεριφορά των χρηστών, είτε ανήκουν στο εκπαιδευτικό προσωπικό, είτε στους εκπαιδευόμενους. Σχετική έρευνα έδειξε ότι όταν στο Facebook αποκαλύπτονται προσωπικές πληροφορίες αλλά μέσα σε πλαίσιο επικοινωνίας που αφορά σε εκπαιδευτικό σκοπό, οι φοιτητές εμπλέκονται θετικότερα στη διαδικασία μάθησης, αναγνωρίζοντας εντούτοις το ρίσκο που μπορεί να υπάρχει (Imlawi, Gregg & Karimi, 2015).

4.2 Facebook vs EdModo: Ζητήματα ιδιωτικότητας και πολιτικές προστασίας προσωπικών δεδομένων

Το Facebook έχει επικριθεί για τη δυνατότητα που δίνει στους χρήστες να παρακολουθούν τα δεδομένα, τις αναρτήσεις και τις προσωπικές πληροφορίες άλλων χρηστών. Ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν πανεπιστήμια της Βόρειας Αμερικής, τα οποία χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που συλλέγουν από ιστοσελίδες για να δεχτούν ή να απορρίψουν κάποιον υποψήφιο φοιτητή. Χρήση ίδια με αυτή που θα υιοθετούσε και κάποιος μελλοντικός εργοδότης για να επιλέξει υπάλληλο (Torgeson, 2006). Το πανεπιστήμιο του Oxford χρησιμοποίησε υλικό από τα προφίλ φοιτητών, για να αποδείξει ανάμειξη τους σε περιστατικά που αντίκεινται στους κανονισμούς. Σε άλλο πανεπιστήμιο, φοιτητής υποχρεώθηκε να συντάξει μια απολογητική επιστολή, καθώς δημιούργησε μια ομάδα στο Facebook που θεωρήθηκε ομοφοβική (Bureja, 2006).

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει η δήλωση προστασίας προσωπικών δεδομένων του Facebook, που αποδέχεται κάθε χρήστης του δικτύου για να γίνει μέλος:

«Όταν χρησιμοποιείτε τις Υπηρεσίες μας, π.χ. όταν δημιουργείτε ένα λογαριασμό, δημιουργείτε ή κοινοποιείτε περιεχόμενο, ανταλλάσσετε μηνύματα ή επικοινωνείτε με άλλους, συλλέγουμε το περιεχόμενο και τις λοιπές πληροφορίες που παρέχετε. Οι πληροφορίες αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν μέρος του περιεχομένου ή στοιχεία σχετικά με το περιεχόμενο που κοινοποιείτε, όπως για παράδειγμα την τοποθεσία

μιας φωτογραφίας ή την ημερομηνία δημιουργίας ενός αρχείου. Επίσης, συλλέγουμε πληροφορίες σχετικά με το πώς χρησιμοποιείτε τις Υπηρεσίες μας, όπως για παράδειγμα τον τύπο του περιεχομένου που προβάλλετε ή με το οποίο αλληλεπιδράτε ή τη συχνότητα και τη διάρκεια των δραστηριοτήτων σας. Χρησιμοποιούμε τις [πληροφορίες που έχουμε στη διάθεσή μας](#) (προκειμένου να βελτιώνουμε τα συστήματα διαφημίσεων και μετρήσεων που διαθέτουμε, ώστε να σας δείχνουμε σχετικές διαφημίσεις, είτε στο πλαίσιο των Υπηρεσιών είτε εκτός αυτών, και να μετράμε την αποτελεσματικότητα και την απήχηση των διαφόρων διαφημίσεων και υπηρεσιών.» (Facebook, 2016).

Τα πανεπιστήμια, σε μια προσπάθεια να προστατέψουν τα προσωπικά δεδομένα των φοιτητών, περιόρισαν την πρόσβαση σε συγκεκριμένους ιστότοπους μέσα στα δίκτυά τους. Ωστόσο, και πάλι δεν έλειψαν περιπτώσεις παραβιάσεων προσωπικών στοιχείων και φωτογραφιών, παρακολούθηση προσωπικών σχέσεων των φοιτητών, ακόμα και απειλών κατά της ζωής. Μετά από αυτά τα περιστατικά, το Facebook ανασχεδιάστηκε το 2006 και του προστέθηκαν χαρακτηριστικά που, όμως, αύξησαν τη δυνατότητα που έχει κάποιος χρήστης να παρακολουθεί κάποιον άλλο: μέσω της «ετικέτας» (tag), ήταν πλέον ορατά σε πραγματικό χρόνο ο τόπος που βρίσκεται κάποιος, η συντροφιά που έχει μαζί του κ.τ.λ.

Τα ευρήματα των ερευνών αναφορικά με τη χρήση των ρυθμίσεων απορρήτου στο Facebook, έχουν αποκαλύψει δύο αντίθετες στάσεις συμπεριφοράς απέναντι στην ιδιωτικότητα. Υπάρχουν έρευνες που δείχνουν υψηλή γνώση και χρήση των ρυθμίσεων απορρήτου. Σε συγκεκριμένο πανεπιστήμιο του Καναδά, το 64% είχε ορατό το προφίλ του αποκλειστικά σε φίλους και μόνο το 7,9% είχε το προφίλ του τελείως προσβάσιμο από όλους τους χρήστες (Young & Quan-Haase, 2009). Οι περισσότερες, όμως, έρευνες έδειξαν ότι ελάχιστοι φοιτητές τροποποίησαν τις ρυθμίσεις απορρήτου του Facebook, ακόμα και όταν γνώριζαν ότι μπορούσαν να ορίσουν σε ποιους επιθυμούν να είναι προσβάσιμες οι πληροφορίες τους (Dennen & Burner, 2013; Bosch, 2009). Οι περισσότεροι είχαν παρέμβει περιορισμένα στις ρυθμίσεις, επιτρέποντας στον περιηγητή του διαδικτύου να προσπελάσει αναρτήσεις, φωτογραφίες, προσωπικές πληροφορίες, ακόμα και τηλέφωνα και διευθύνσεις. Φάνηκε ότι στο Facebook οι χρήστες έτειναν να αποκαλύψουν πολύ περισσότερες πληροφορίες για τον εαυτό τους, απ' ό,τι θα έκαναν σε μια γνωριμία δια ζώσης. Είναι ενδιαφέρον το γεγονός, ότι οι πληροφορίες που επιλέγουν να δημοσιεύσουν για τον εαυτό τους, είναι σε πολύ μεγάλο ποσοστό αληθινές. Για την επιλογή τους αυτή επικαλούνται τους πραγματικούς φίλους τους: φοβούνται μήπως φανούν ανακόλουθοι στα μάτια των φίλων τους αν εκείνοι δουν ψεύτικες πληροφορίες στο προφίλ τους (Hew, 2011). Ενδιαφέρον παρουσιάζει η εξής λεπτομέρεια: από τους φοιτητές που χρησιμοποιούν πάντα τις ρυθμίσεις απορρήτου στο λογαριασμό τους, η πλειοψηφία είναι κοπέλες.

Σε έρευνα η συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών δήλωσε ότι αναζητά πληροφορίες για τους καθηγητές σε μηχανές αναζήτησης και όχι στο Facebook (Dennen & Burner, 2013). Οι φοιτητές διατύπωσαν ανησυχίες, όχι τόσο για το περιεχόμενο των δικών

τους αναρτήσεων αλλά για το υλικό που αναρτούν οι διαδικτυακοί τους φίλοι στο προφίλ τους και αφορά στους ίδιους. Εξέφρασαν το φόβο ότι θα ντραπούν σε περίπτωση που κάποιος καθηγητής δει κάτι που μπορεί να τους εκθέσει.

Όπως αναφέραμε και νωρίτερα, οι εκπαιδευτικοί διατηρούν μια μάλλον ασαφή στάση απέναντι στην υιοθέτηση των ΜΚΔ για την επικοινωνία τους με τους μαθητές τους. Ενώ οι πιο προοδευτικοί διατυπώνουν επιφυλάξεις για την καταπάτηση της ιδιωτικότητας των μαθητών, εκείνοι που υποστηρίζουν την αναγκαιότητα της παρουσίας των ενηλίκων στη διαδικτυακή σφαίρα, υπερτονίζουν τους κινδύνους που ελλοχεύουν στον κυβερνοχώρο. Δεν είναι λίγα τα παραδείγματα όπου μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας διέκριναν τον κίνδυνο και παραβιάζοντας την ιδιωτικότητα κάποιου μαθητή, παρενέβησαν για να αποτρέψουν μια κακή εξέλιξη που είχε προαναγγελθεί στα ΜΚΔ (π.χ. μια αυτοκτονία) (Asterhan & Rosenberg, 2015). Στις περιπτώσεις ηθικών διλημμάτων, γίνεται σαφές ότι οι αντίθετες απόψεις που αφορούν στη διαχείριση της ιδιωτικότητας μπορεί να συγκρούονται αλλά και να επικαλύπτουν η μία την άλλη.

Σε αντίθεση με το Facebook, το EdModo προσεγγίζει το ζήτημα της ιδιωτικότητας και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων από άλλη σκοπιά. Στους όρους χρήσης καθίσταται σαφές ότι όλοι οι ανήλικοι (<18 ετών) θα πρέπει να διαβάσουν την πολιτική προστασίας προσωπικών δεδομένων μαζί με τους γονείς τους, έτσι ώστε οι όροι να γίνουν απολύτως κατανοητοί.

Ειδικότερα, όλοι οι μαθητές κάτω των 13 ετών θα πρέπει να χρησιμοποιούν προσωπικά στοιχεία στο προφίλ τους αποκλειστικά μετά από τη σχετική ενημέρωση και άδεια που θα δώσει ο εκπαιδευτικός και τη συγκατάθεση του γονέα. Σε περίπτωση παραβίασης των σχετικών κανόνων, τα στοιχεία που έχουν αποσταλεί, διαγράφονται άμεσα, είτε από τον εκπαιδευτικό, είτε από την υπηρεσία. Οι κανόνες διασφαλίζονται ποικιλοτρόπως, καθώς για να συμμετάσχει ένας μαθητής σε κάποια ομάδα, θα πρέπει να ακολουθηθούν κάποια στάδια. Ο εκπαιδευτικός δίνει ένα συγκεκριμένο κωδικό στο γονέα, ο οποίος με τη σειρά του δημιουργεί λογαριασμό στην υπηρεσία και τη συσχετίζει με συγκεκριμένο λογαριασμό μαθητή, την επίβλεψη του οποίου και διατηρεί. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός ελέγχει το αίτημα συμμετοχής του μαθητή και μόνο αν το εγκρίνει, είναι δυνατή η συμμετοχή του μαθητή στην ψηφιακή τάξη. Κατά τη διάρκεια της συμμετοχής του μαθητή στην πλατφόρμα, ο εκπαιδευτικός έχει τον πλήρη έλεγχο της δραστηριότητας των μαθητών. Μπορεί να δει οποιαδήποτε δραστηριότητά τους και να διαγράψει κατά βούληση ανάρτηση ή σχόλιο. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές εκπαιδεύονται στη σωστή χρήση ενός δικτύου συνεργασίας και ταυτόχρονα εστιάζουν στο ζητούμενο χωρίς να αποσπάται η προσοχή τους από μη σχετικό αναρτημένο περιεχόμενο. Σε αυτά συμβάλλει και το γεγονός ότι το EdModo δεν δίνει τη δυνατότητα ανταλλαγής προσωπικών μηνυμάτων μεταξύ μαθητών.

Είναι χαρακτηριστικό ότι η ίδια η υπηρεσία στους όρους χρήσης κάνει λόγο για μια σειρά «δεσμεύσεων» απέναντι στους χρήστες:

«Students cannot create an account by themselves; they can only do so if they're invited by their teacher and given a unique Group Code. The only personally identifiable information that students need to provide to create an account is their first and last name. Edmodo doesn't collect geo-location tracking information. Edmodo doesn't rent or sell student information to third parties for marketing or advertising purposes. Parental consent is required before Edmodo can be used by students under the age of eighteen. Parental involvement is built into the platform, and parents can create accounts to view their child's activity. Students cannot privately communicate with each other. The teacher is always present and able to see everything that occurs on Edmodo. Edmodo has numerous employees focused on privacy-related issues, including: a Chief Privacy Officer; a User Trust & Safety Team, made up of employees from almost every aspect of the company; and a team of security engineers, whose everyday responsibilities are to continually monitor and improve the safety and security of Edmodo's services» (EdModo, 2016).

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραμέτρους της ασφάλειας και της προστασίας της ιδιωτικότητας, ένα εξειδικευμένο ΜΚΔ, όπως το EdModo, είναι ένα σαφώς πιο προστατευμένο περιβάλλον αλληλεπίδρασης και, ως εκ τούτου, πιο περιορισμένο.

5. Συμπεράσματα

Η κοινωνική δικτύωση αποτελεί πλέον αναπόσπαστο τμήμα της καθημερινότητας και ως προϊόν εξέλιξης της τεχνολογίας που άλλαξε τη διαπροσωπική επικοινωνία, αντιμετωπίζεται ως η πιο ενδιαφέρουσα, αλλά και προκλητική επιλογή για να αξιοποιηθούν οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Οι δυνατότητες που μπορούν να δώσουν τα ΜΚΔ στην εκπαιδευτική πρακτική είναι απεριόριστες. Ωστόσο, η χρήση των κοινωνικών δικτύων δεν στερείται προβλημάτων, όπως τα ζητήματα ιδιωτικότητας που έχουν οδηγήσει σε περαιτέρω σκεπτικισμό. Ο χώρος της εκπαίδευσης είναι ευαίσθητος, καθώς απευθύνεται σε μεγάλο ηλικιακό εύρος, μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται και αναπτύσσονται ανήλικοι μαθητές. Μια εναλλακτική λύση σε αυτούς τους προβληματισμούς έδωσε η ανάπτυξη νέων συστημάτων που απευθύνονται στην εκπαίδευση και που προσομοιάζουν στα ΜΚΔ, υιοθετώντας αρκετά στοιχεία τους. Η διαφοροποίηση των πολιτικών προστασίας προσωπικών δεδομένων στις ιστοσελίδες αυτές σε σχέση με τα γνωστά ΜΚΔ, περιορίζει σημαντικά τα λειτουργικά χαρακτηριστικά και τις επιλογές του χρήστη. Εντούτοις, ο εκπαιδευτικός τους προσανατολισμός δίνει τη δυνατότητα να εμπλουτιστούν με ακόμα πιο εξειδικευμένες λειτουργίες. Τα δημοφιλή ΜΚΔ, όπως το Facebook, υιοθετούν κατά καιρούς χαρακτηριστικά που δείχνουν τάση πιο εξειδικευμένης χρήσης, όπως η εκπαιδευτική. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τους αμείωτα αυξανόμενους ρυθμούς ενσωμάτωσης των ΜΚΔ στην εκπαιδευτική διαδικασία, οδηγεί στη δημιουργία διαδικτυακών περιβαλλόντων, προορισμένων για συγκεκριμένους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, όπως το EdModo στην εκπαίδευση.

Αναφορές

- Alloway, T. P., Horton, J., Alloway, R. G., & Dawson, C. (2013). Social networking sites and cognitive abilities: do they make you smarter? *Computers & Education*, 63, 10-16.
- Arteaga Sánchez R., Cortijo V., Javed U. (2014). Students' perceptions of Facebook for academic purposes. *Computers & Education*, 70, 138-149. doi: [10.1016/j.compedu.2013.08.012](https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.08.012)
- Asterhan, S. C. C., Rosenberg, H. (2015). The promise, reality and dilemmas of secondary school teacher-student interactions in Facebook: The teacher perspective. *Computers & Education* 85, 134-148. doi: [10.1016/j.compedu.2015.02.003](https://doi.org/10.1016/j.compedu.2015.02.003)
- Bosch, T. (2009). Using online social networking for teaching and learning: Facebook use at the University of Cape Town. *Communicatio*, 35:2, 185-200, doi: 10.1080/02500160903250648
- Bugeja, M. 2006. Heads up: Facing the Facebook. Retrieved from <http://www.vpps.ku.edu/pdf/PSDC%20Facing%20the%20Facebook.pdf>
- Chaturvedi, A., Dolk, D. R. and Drnevich, P. L. (2011). Design principles for virtual worlds. *MIS Quarterly*, 35(3), 673-684.
- Child, J. T., and Petronio, S. (2011). Unpacking the paradoxes of privacy in CMC relationships: the challenges of blogging and relational communication on the internet. *Computer-Mediated Communication in Personal Relationships*, 21-40
- Dabbagh, N. and Kitsantas, A. (2012). Personal Learning Environments, Social Media, and Self-Regulated Learning: A Natural Formula for Connecting Formal and Informal Learning. *The Internet and Higher Education*, 15(1), 3-8.
- Dahlstrom, E. & Bichsel, J. (2014) *ECAR Study of Undergraduate Students and Information Technology*. Research report. Louisville. Retrieved from <http://www.educause.edu/ecar>
- Davis III, C.H.F., Deil-Amen, R., Rios-Aguilar, C., & González, C. (2012). M.S. *Social media and higher education: A literature review and research directions*. Report printed by the University of Arizona and Claremont Graduate University. Retrieved from <http://works.bepress.com/hfdavis/2/>
- Dennen, V., Burner. K., (2013). Boundaries, Privacy, and Social Media Use in Higher Education: What do Students Think, Want, and Do? *Selected Papers of Internet Research 14.0*, Denver, USA.

- Edmodo, (2016). Privacy Policy available at:
<https://www.edmodo.com/privacy#policy>
- EDUCAUSE: Center for Applied Research. (2012). *ECAR study of undergraduate students and information technology 2012* Research Report. Louisville, USA
- Facebook, (2016). Statistics retrieved from: <https://newsroom.fb.com/company-info/>
Privacy Policy retrieved
from:<https://www.facebook.com/about/privacy/update#what-kinds-of-information-do-we-collect>
- Harvard Institute On Politics. (2011). IOP youth polling: Spring 2011 survey. Cambridge: Harvard University Kennedy School of Government.
- Hew, K.F. (2011). Students' and teachers' use of Facebook. *Computers in human behavior* 27(2), 662-676. doi: [10.1016/j.chb.2010.11.020](https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.11.020)
- Holland, C. & Muilenburg, L. (2011). Supporting student collaboration: Edmodo in the classroom. *Society for Information Technology & Teacher Education International Conference, 2011*(1), 3232-3236.
- Imlawi, J., Gregg, D., Karimi, J. (2015). Student engagement in course-based social networks: The impact of instructor credibility and use of communication, *Computers & Education* 88, 84-96. doi: [10.1016/j.compedu.2015.04.015](https://doi.org/10.1016/j.compedu.2015.04.015)
- Jarvenpaa, S., Leidner, D., Teigland, R. and Wasko, M. (2007). MISQ special Issue: New ventures in virtual worlds, *MIS Quarterly Call for papers*.
- Kongchan, C. (2008). How a non-digital native teacher makes use of Edmodo. *5th International Conference ICT for language learning*.
- Kosik, A. (2007). The implications of Facebook. Sharing the Commonwealth. *Critical issues in higher education* 9–10. Retrieved from <http://www.pcpa.net/March2006.pdf>
- Lewis, K. (2010). The co-evolution of social network ties and online privacy behavior. *Privacy online*. New York: Springer.
- Lewis, K., Kaufman, J., Gonzalez, M., Wimmer, A. & Christakis, N. (2008). Tastes, ties and time: A new social network dataset using Facebook.com. *Social Networks*, 30, 330-42.
- Lewis, K. Kaufman, J., & Christakis, N. (2008). The taste for privacy: An analysis of college student privacy settings in an online social network. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14, 79-100.
- Mazer, J. P., Murphy, E. and Simonds, J. (2009). The effects of teacher selfdisclosure via facebook on teacher credibility. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 175-183.

- Moran, M., Seaman, J. and Tinti-kane, H. (2011). Teaching, learning, and sharing: How today's higher education faculty use social media. Research report published by Pearson, The Babson Survey Research Group and Conversion.
- Osborne N. (2011). Using social media in education, Part 1: Opportunity, risk and policy. *IBM developerWorks*, 1-2.
- Petronio, S. (2002). Boundaries of privacy: *Dialectics of disclosure*. Albany: State University of New York Press.
- Shirky, C. (2010). *Cognitive surplus*. New York: Penguin Press.
- Stutzman, F. (2008). The vibrancy of online social space. In B. Rigby, *Mobilizing-generation 2.0: A practical guide to using web 2.0 technologies to recruit, engage & activate youth*. New York, NY: Jossey-Bass
- Thongmak, M. (2013). Social network system in classroom: antecedents of Edmodo© adoption. *Journal of e-Learning and Higher Education*, 1-15.
- Torgeson, K. (2006). Facebook stirs uproar over online privacy. *The Johns-Hopkins Newsletter*, 9-21
- Walczak, S., Gregg, D. G., Borkan, G. L., and Erskine, M. A. 2014. "eImage: Elements and Effects of Positive Organizational Online Identity," *Handbook of Strategic e-Business Management*, Heidelberg: Springer, 889-906.
- Young, A. L. and Quan-Haase, A. (2009). Information revelation and internet privacy concerns on social network sites: A case study of Facebook. *Proceedings of the fourth International Conference on Communities and Technologies*. New York: ACM, 265-274.
- Zhang, A. N., Wang, A. C., Xu, Y., (2011). Privacy in online social networks, *Thirty Second International Conference on Information Systems*, Shanghai.

Abstract

The emergence of social media has radically changed the landscape of human communication. Therefore, the social media sites were rapidly identified as potential training tools and utilized according to the training area. This literature review aims to explore aspects of the use of social media in education and privacy issues that arise through such use. The main conclusions of this study include the main arguments for and against the use of social networks in education, with emphasis on users' privacy issues users that encounter. As part of the review specialized use and privacy issues are presented for two technological platforms: Facebook and EdModo.

Keywords: Social Network Sites, Facebook, EdModo, education, privacy